

MAARİF MEKTEPLERİ 36

© Maarif Mektepleri Eğitim Basın Yayın Danışmanlık Org. Araş. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maarif Mektepleri Yayınları, Ankara

İlahiyat - Din Eğitimi

Ateist Çevrelere Göre S/Zorunlu Din Dersleri

Yazar: Muhammed Esat Altıntaş

Yayın Yönetmeni: Raşit Akyüz

Editör: Kadir Pektezel

Redaksiyon: İbrahim Sertkaya

Tasarım ve Uygulama: GRİFFİN (0312 419 1619)

Kapak Tasarım: GRİFFİN

İkinci Baskı: Nisan 2019

Baskı: Tarcan Matbaa

Sertifika No: 25744

Adres:

İvedik Cad. No: 417 Yenimahalle/ANKARA

ISBN: 978-605-9791-77-9

Sertifika No: 32172

Adres:

Kızılay Mah. Gmk Bul. Fevzi Çakmak 2 Sok.

No: 37/1 Çankaya /Ankara

0312 419 16 19

www.maarifmektepleri.com.tr

info@maarifmektepleri.com.tr

maarifmektepleri@gmail.com

facebook.com/maarifmektepleri

instagram.com/maarifmektepleri

Ateist Çevrelere Göre
SZORUNLU
DİN DERSLERİ

MUHAMMED ESAT ALTINTAŞ

Muhammed Esat ALTINTAŞ; 1984 yılında Konya’da doğdu. İlköğrenimini burada tamamladı. 2001 yılında Sivas İmam-Hatip Lisesi’ni; 2006 yılında ise Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ni bitirdi. Millî Eğitim Bakanlığı yurtdışı dil eğitimi bursları kapsamında Tunus’ta kısa süreli Arapça dil eğitimi aldı (2005). Yüksek Lisans’ını Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı’nda “Din Eğitimi Açısından Sihir ve Büyü İçerikli Filmlere İlişkin Çocukların Algıları” adlı tez çalışması ile (2008); Doktora’sını, “Öğretmenlerine Göre İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Değer Öğretimi” adlı teziyle Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Eğitimi Bilim Dalı’nda tamamladı. 2007-2012 yılları arasında Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği bölümünde; 2012-2014 yılları arasında ise Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi bölümünde araştırma görevlisi olarak çalıştı. YÖK doktora araştırma bursları kapsamında alanıyla ilgili araştırmalar yapmak amacıyla 2011-2012 yılları arasında ABD’nin New York şehrinde bulunan Columbia Üniversitesi Teachers College’in Eğitim Felsefesi bölümünde misafir araştırmacı (visiting scholar) olarak bulundu. 2014 yılında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı’na Yardımcı Doçent Doktor olarak atandı. Halen aynı fakültede Doktor Öğretim Üyesi olarak çalışmakta olan Altıntaş, evli ve iki kız babasıdır. İngilizce ve Arapça bilmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....7

BÖLÜM I

GİRİŞ11
Araştırmanın Doğası.....23

BÖLÜM II

TÜRKİYE'DE DİN DERSLERİNİN
TARİHÎ SERENCAMI (1923-2019).....29
Cumhuriyet'in Kuruluş ve Tek Parti Döneminde
Din Dersleri (1924-1946).....30
Çok Partili Dönemde Din Dersleri (1946-1981).....36
1980 Sonrası Dönemde Din Kültürü ve
Ahlâk Bilgisi Dersleri (1982-2019).....49

BÖLÜM III

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ DERSİNİN
ANAYASAL STATÜSÜNE YÖNELİK İTİRAZLAR.....61
Zorunlu DKAB Dersinin İnsan Hak ve Özgürlüklerine
Aykırı Olduğu Argümanı61
Zorunlu DKAB Dersinin Bilimcilik ve
Bilimsel Materyalizm İdeolojisine
Aykırı Olduğu Argümanı.....67
Zorunlu DKAB Dersinin Doktriner Olduğu ve
Çok Kültürlü Toplum Yapısına
Uygun Olmadığı Argümanı.....77
Zorunlu DKAB Dersinin Dinde Zorlama
Olduğu Argümanı.....86

Zorunlu DKAB Dersinin Laikliğe Aykırı Olduğu Argümanı.....	90
Zorunlu DKAB Dersinin Devlet Okulunun Deđil Aile, Cami veya Cemaatlerin Görevi Olduğu Argümanı.....	96
Zorunlu DKAB Dersinin Çocuđun Bilişsel Gelişim Dönemine Uygun Olmadığı Argümanı.....	103
Zorunlu DKAB Dersinin Anayasaya Aykırı Olduğu Argümanı.....	108
BÖLÜM IV	
SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	113
Sonuç ve Tartışma.....	113
Öneriler.....	129
KAYNAKÇA.....	133

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde din derslerinin serencamına bakıldığı zaman önce İslâm din eğitimi, sonra takriben yirmi yıl kadar hiçbir kurumda din eğitimine yer vermeme, sonra program dışı/program içi isteğe bağlı din bilgisi dersi uygulamaları, onun peşinden 1982 Anayasası'nın 24. maddesiyle zorunlu DKAB dersi ve buna ilaveten isteğe bağlı din dersleri hakkı verilmiştir. 1982 yılından itibaren devlet okullarında zorunlu olarak okutulmaya başlanan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi (DKAB) dersleri ülkemizin geçirdiği tarihsel tecrübe, eğitim-öğretim geleneği, sosyolojik gerçeklik, vb. göz önünde bulundurularak mevcut Anayasa'daki yerini almıştır.

1982 Anayasası ile ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer almış olan DKAB dersinin anayasal statüsüne/zorunluluğuna ilişkin çeşitli toplum kesimlerinden -dersin tamamen kaldırılmasından, seçmeli ya da isteğe bağlı hale getirilmesine, muafiyetin genişletilmesine kadar- çok değişik seviye ve nitelikte talepler ve itirazlar gelmektedir. DKAB dersinin anayasal statüsüne/zorunluluğuna ve yürütülme biçimine bazı Alevî bireyler ve çevreler karşı çıkmışlar, çeşitli iddialar öne sürerek DKAB dersini önce yerel idare mahkemelerinde, daha sonra Danıştay'da ve müteakiben Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde dava etmişlerdir. DKAB dersinin anayasal statüsüne/zorunluluğuna karşı çıkanlar sadece Alevî kesimle sınırlı değildir. Ateistler, dine karşı ilgisiz olanlar ve farklı dinlere inanmakla birlikte DKAB dersinden muafiyet hakkı olmayanlar da DKAB derslerinin zorunluluğuyla ilgili çeşitli eleştiriler ve itirazlarda bulunmuş ve bu meseleyi ulusal ve uluslararası mahkemelere taşımışlardır.

Bu meseleyle ilgili her mahkeme kararı sonrasında DKAB dersinin zorunluluğu üzerinden gerçekleştirilen olağan politik ve ideolojik tartışmalar artmakta ve kamuoyunu haftalarca meşgul etmektedir. Meselenin böylesine politik ve ideolojik tartışmalara konu edilmesi, çözüm üretmek yerine meseleyi daha da karmaşık hale getirmekte ve bu konuyla ilgili toplumsal kutuplaşmayı artırmaktadır. Bu meseleyle ilgili yapılması gereken en önemli şey, mümkün olduğunca bütün kesimleri gözeten adımların atılmasıdır. Bunun için bu meseleyi politik ve ideolojik karşıtlıklar üzerinden ele almaktan ziyade öncelikle konuyla ilgili olarak bilimsel araştırmalar yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu araştırmalarda DKAB dersinin anayasal statüsüne/zorunluluğuna itiraz eden çevrelerin talepleri ve itiraz gerekçeleri ele alınıp değerlendirilmelidir.

İşte bu ihtiyaçtan hareketle bu araştırmanın temel amacı, Ateizm Derneği'nin change.org platformunda düzenlediği 'Zorunlu Din Dersleri Kaldırılsın' imza kampanyasına katılıp, gönüllü olarak DKAB dersinin anayasal statüsüne/zorunluluğuna karşı çıkma gerekçelerini ayrıca yazılı olarak ifade eden katılımcıların iddialarının analiz edilip değerlendirilmesidir. Son olarak bu meseleyle ilgili muhtelif önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın başlangıcından itibaren, yapıcı eleştirileri, yönlendirici rehberliği ile beni aydınlatan, bu çalışmanın daha nitelikli bir hale gelmesi noktasında değerli fikirleri, önerileri ve eleştirileri ile önemli katkılar sağlayan Sayın Prof. Dr. M. Şevki Aydın Bey'e, Sayın Prof. Dr. Süleyman Akyürek Bey'e, Sayın Dr. Öğr. Üye. Cemil Osmanoglu Bey'e ve Arş. Gör. Ahmet Yiğit Bey'e çok teşekkür ederim. Bu araştırmanın her aşamasında beni daha iyiye, daha güzele teşvik eden, cesaretlendiren, yol gösteren, bana rahat ve huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan, fedakârlık örneği sergileyen kıymetli refikam Arş. Gör. Dr. Fatma Betül Altıntaş'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca bana neşe kaynağı olan biricik kızlarım Elif Reyyan'ıma ve Zeynep Ebrar'ıma minnettarım. Akademik hayata yönelmem konusunda bana cesaret veren ve her zaman yanımda olan kıymetli babam Prof. Dr. Ramazan Altıntaş'a çok teşekkür ederim. Bu eserin basımı konusunda gerekli ilgi

Önsöz

ve gayreti gösteren İbrahim Sertkaya Bey'e de müteşekkirim.
Gayret bizden Tevfik Allah'tan.

Muhammed Esat ALTINTAŞ
Kayseri, Şubat 2019